

Nr. A84/010

21 februari 1984

INTERNATIONALE VREDESCONFERENTIE IN GRIEKENLAND

Van 6 tot 9 februari jl. waren in de Griekse hoofdstad Athene ruim 300 vertegenwoordigers van vredesorganisaties uit meer dan 30 landen van Oost- en West-Europa, de Verenigde Staten en Canada bijeen om van gedachten te wisselen over mogelijkheden om van Europa een kernwapenvrij continent te maken, en speciaal over de haalbaarheid van kernwapenvrije zônes te spreken.

De conferentie was georganiseerd door de Griekse vredesorganisatie KEADEA, die nauwe banden heeft met de Panhelleense Socialistische Beweging, PASOK, de regeringspartij van premier . De bijeenkomst zou dan ook gezien kunnen worden als een ondersteuning van diens initiatieven om de landen van de Balkan op regeringsniveau aan een tafel te krijgen om de instelling van een kernwapenvrije Balkanzône te bestuderen.

Omdat de Wereldvrede Raad (WVR) de instelling van dergelijke zônes hoog in het vaandel voert is het interessant na te gaan of van deze zijde op de een of andere manier gepoogd is invloed uit te oefenen op het verloop van de KEADEA-conferentie, waaraan uit Nederland is deelgenomen door o.a. Het IKV en het Samenwerkingsverband Stop de N-bom / Stop de kernwapenwedloop.

In deze Focus zal aandacht worden besteed aan een aantal aspecten van de Griekse vredesbeweging, het actieprogramma van de WVR en de recente conferentie in Athene waarbij tevens de rol van de Nederlandse delegatie ter sprake komt.

INTERNATIONALE VREDESCONFERENTIE IN GRIEKENLAND

De Griekse vredesbeweging

Een opvallend aspect van de vredesorganisaties in Griekenland, zeker in vergelijking met de situatie in andere landen van West-Europa, is het samenspel tussen hen en bepaalde politieke partijen, waaronder de regeringspartij. Zo laten zij zich bijv. gaarne mobiliseren om kracht bij te zetten aan partij-politieke manifestaties. Op die manier spelen ze een niet onaanzienlijke rol in het politieke krachtenspel, vooral waar het gaat om de vredes- en veiligheidsproblematiek. Op grond daarvan mag worden aangenomen dat de Wereldvrede Raad ze als een interessant beïnvloedingsdoel zal beschouwen en zal proberen een aantal touwtjes in handen te krijgen. De Griekse vredesbeweging wordt vooral gedragen door de organisaties EEDYE, AKE en KEADEA.

De EEDYE

Een van de drie grote Griekse vredesorganisaties is het 'Comité voor Internationale Ontspanning en Vrede', de EEDYE. Deze organisatie heeft zich nauw verbonden met de op Moskou geïoriënteerde Communistische Partij- 'buitenland', de KKE-ext., en tot haar belangrijkste doelstellingen kunnen gerekend worden de Griekse uittreding uit de NAVO en de verwijdering van alle Amerikaanse bases uit Griekenland.

Het is met name binnen deze organisatie dat de WVR een vinger aan de pols kan houden : 15 vooraanstaande EEDYE-leden, onder wie de president, 8 vice-presidenten, de secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal, staan bekend als leden van de Wereldvrede Raad *). Dat de EEDYE ook in de gelegenheid is om invloed uit te oefenen op het landsbestuur moge blijken uit het feit dat drie ministersposten worden ingenomen door personen die, hoewel geen leden van de KKE-ext., voorkomen op het bovengenoemd lijstje van 15 EEDYE-prominenten **). Bovendien wordt de EEDYE krachtig gesteund door twee andere belangrijke figuren uit het Griekse

---

*) Volledigheidshalve zij opgemerkt dat deze gegevens gebaseerd zijn op het ledenbestand voor de jaren '80-'83.

**) Een vierde minister is 'alleen maar' lid van de WVR.

openbare leven, te weten de componist , vice-president van de WVR en drager van de Leninorde, en de dichter , ere-president van de WVR en eveneens onderscheiden met de Leninorde.

Op grond van al deze nauwe contacten is de conclusie gerechtvaardigd dat de EEDYE het Griekse filiaal van de Wereldvrede Raad is *).

AKE

De AKE is de vredesorganisatie van de Griekse Communistische Partij- 'binnenland', KKE-int., die een onafhankelijker positie ten opzichte van Moskou inneemt dan de grotere en invloedrijke KKE-ext. De AKE steunt het plan van premier voor een kernwapenvrije Balkanzône en ageert tegen zowel de Amerikaanse Pershing II en kruisraketten als tegen de Russische SS-20's. Gezien de kritische houding ten opzichte van Moskou is het nauwelijks verwonderlijk dat onder de leden van de WVR geen AKE-leiders gevonden worden. Overigens is deze vredesorganisatie van de drie genoemde de onopvallendste, al onderhoudt ze wel contacten met westerse vredesorganisaties en politiek groeperingen als bijvoorbeeld de Grünen in West-Duitsland.

KEADEA

Als derde Griekse vredesorganisatie kan genoemd worden de 'Beweging voor nationale onafhankelijkheid, internationale vrede en ontwapening', KEADEA, die dus de recente vredesconferentie in Athene organiseerde. De KEADEA is gelieerd aan de Panhelleense Socialistische Beweging, PASOK, de regeringspartij van . Een belangrijk punt in het politieke programma van de PASOK, die in 1981 de absolute meerderheid haalde en zelfstandig een regering vormde, is de uiteindelijke sluiting van de Amerikaanse bases in Griekenland. Ook het hernieuwde initiatief voor een regionale conferentie over een kernwapenvrije Balkan is van haar afkomstig. Moskou heeft dat plan enthousiast ontvangen en de Wereldvrede Raad heeft zich een dergelijke zône op de Balkan nadrukkelijk ten doel gesteld.

De KEADEA-conferentie sloot wat betreft tijdstip en thema nauwkeurig aan bij het overleg dat tussen Joegoslavië, Roemenië, Bulgarije, Turkije en Griekenland over dezelfde problematiek op gang is gekomen **), en kan dan ook

---

*) Begrijpelijk is dan ook dat de EEDYE vice-president tijdens de groete vredesdemonstratie in Moskou, oktober '83 waar hij een toespraak hield werd aangekondigd als vertegenwoordiger van " de meest representatieve vredesorganisatie".

**) Zie FOCUS A84/004.

beschouwd worden als een ondersteuning van 's initiatief.

De Wereldvredeesraad en een kernwapenvrije Balkan

De WVR heeft de afgelopen jaren in zijn actieprogramma's onveranderlijk steun toegezegd aan plannen om bepaalde gebieden tot kernwapenvrije zône te verklaren.

In 1981 en 1982 lag het zwaartepunt wat dat betreft nog bij het voorstel van de Finse president om de Noordeuropese regio kernwapenvrij te verklaren, maar na een overgangsfase in 1983 waarin alleen gesproken werd van 'diverse regio's in Europa' richt de aandacht zich in het actieprogramma voor 1984 hoofdzakelijk op de Balkan. Er wordt in ieder geval apart melding gemaakt van 'volledige steun aan de acties van vredesbewegingen in Balkanlanden ter ondersteuning van het idee van instelling van een kernwapenvrije zône op de Balkan'.

De Wereldvredeesraad en de KEADEA

Dat niet alleen de EEDYE zich laat steunen door de WVR, maar ook de KEADEA daarvoor ontvankelijk is is geen verrassing. De president van de KEADEA, , is lid van de WVR, terwijl twee vice-presidenten, en , zelfs lid zijn van het presidium van de Wereldvredeesraad.

De rol van deze laatste twee is opmerkelijk : tot aan de Wereldvredeesassemblee in Praag, juni 1983, stonden zij namelijk bekend als respectievelijk president en vice-president van de EEDYE. Vooral de voormalige generaal heeft zich het afgelopen jaar doen kennen als een WVR-vredesactivist.

Zo klaagde hij bijvoorbeeld op een consultatieve vergadering van de Christelijke Vredesconferentie, eind mei 1983 in Boedapest, de Verenigde Staten en de NAVO-bondgenoten aan in verband met hun 'omsingelingsstrategie' en hun 'onderdrukking van elk streven naar vrijheid in het gebied van de Middellandse Zee'; een aanklacht die gezien moet worden tegen de achtergrond van zijn activiteiten in het 'Comité voor verwijdering van buitenlandse militaire bases' uit Griekenland, waarvan hij president is *).

---

*) vice-president is generaal b.d. , lid van de WVR en vice-president EEDYE.

Tijdens de Wereldvredeasassemblee in Praag verzorgde , die ook lid is van de groep 'Generaals voor de vrede', een inleiding voor de gespreksgroep 'militaire doctrines', daarbij gesecondeerd door vier andere Griekse Generaals-in-ruste, onder wie .

Eind november 1983 bracht een bezoek aan de DDR-Friedensrat. Bij die gelegenheid verklaarde hij dat 'de plaatsing van nieuwe Amerikaanse raketten indruiste tegen de wil van de bevolkingen en het gevaar van een nucleaire ramp dichterbij had gebracht'. De verantwoordelijkheid daarvoor berustte volgens hem uitsluitend bij de Verenigde Staten, en het zou nu de opdracht van de internationale vredesbeweging zijn deze ontwikkeling te stoppen en de stationering ongedaan te maken.

Die internationale vredesbeweging zou voor het eerst weer bijeenkomen op de KEADEA-conferentie en uit de woorden van valt af te leiden in welke richting hij en de zijnen die conferentie zich zouden willen zien ontwikkelen.

Midden in de voorbereidingen van de KEADEA-conferentie hield het Bureau van de Wereldvredeeraad een zitting in Athene. Het zal niet toevallig zijn dat deze bijeenkomst samenviel met de viering van het 2e lustrum van de studentenopstand van 17 november 1973, die het begin zou zijn van de ondergang van het kolonelsregime. De anti-NAVO-sentimenten die daardoor weer zouden kunnen gaan herleven zouden een geschikte voedingsbodem kunnen zijn voor de oproep van de WVR, na afloop van de zitting, om te komen tot nieuwe massale acties tegen plaatsing van Amerikaanse raketten en voor de instelling van kernwapenvrije zônes in de regio *).

---

*) De Griekse krant Khatimerini publiceerde eind november 1983 een fotocopy van een officiële brief, waarin de president van de EEDYE, , die tevens lid is van het presidium van de WVR, aan de secretaris van de WVR, , de verzekering zou hebben gegeven, alles te doen om met hulp van de studentenvakbond de herdenking van 17 november om te zetten in een grootscheepse anti-amerikaanse demonstratie.

De conferentie, (6 tot 9 februari 1984)

Van Oosteuropese zijde werd aan de conferentie deelgenomen door de vredesraden die, zoals bekend, een onderdeel zijn van het officiële politieke systeem *). Mevrouw _____, president van de Hongaarse vredesraad (HVR) en vice-president van de Wereldvredesraad, bevestigde dat recent nog eens in een interview met het Hongaarse partijdagblad Nepszabadsag. Ze wees er bovendien op dat als leidraad voor het handelen van de HVR de resolutie zou gelden die op de laatste zitting van de opperste Sovjet eind december 1983 aangenomen was over de buitenlandse politiek, en waarin geëist wordt dat 'de situatie van voor de komst van nieuwe Amerikaanse raketten in ieder geval hersteld moet worden en dat de regeringen van de NAVO-landen moeten afzien van hun streven naar militair overwicht'.

Tot de Russische deelnemers aan de conferentie behoorden o.a. : _____, president van de Sovjetvredesraad en lid van het presidium van de Wereldvredesraad, _____, lid van het secretariaat van de WVR, _____, president van de Sovjetacademie van medische wetenschappen, _____, generaal b.d. en verbonden aan het Amerika-instituut van de Sovjetacademie van wetenschappen en _____, internationaal secretaris van het Comité voor Europese veiligheid en Samenwerking.

In de rede waarmee hij de conferentie opende, stelde _____ vast dat 'de stationering van nieuwe Amerikaanse kernraketten de internationale spanning ernstig had laten oplopen'. Tevens suggereerde hij dat de 464 nieuw te stationeren kruisraketten nog slechts het puntje van een ijsberg waren en dat de Verenigde Staten plannen zouden hebben voor stationering van in totaal ruim 7500 nieuwe raketten. Om het gevaar van een nucleaire catastrofe af te wenden zouden vooral de kleinere landen een grotere rol moeten gaan spelen, volgens _____, die pleitte voor uitstel van plaatsing in West-Europa om nieuwe wegen te vinden voor een overeenkomst tussen de supermachten.

---

*) Van tevoren was al bekend geworden dat door _____, de vredesverantwoordelijke binnen de Afdeling Buitenland van het CC/CPSU, druk was uitgeoefend op de organisatoren om vooral geen uitnodigingen te sturen aan Oostblok-dissidenten. Een verzoek waaraan de Grieken blijkbaar hebben voldaan.

In tegenstelling tot de westerse pers, die zich beperkte tot summiere berichtgeving achteraf, gingen de Oosteuropese media uitgebreid in op de toespraken van een aantal deelnemers.

Onder hen de Amerikaanse admiraal-buiten-dienst, , die als een van de belangrijkste sprekers op de eerste dag van de conferentie verkondigde dat 'alle plannen van de Amerikaanse regering gericht zijn op de voorbereiding van een oorlog tegen de Sovjet-Unie'. TASS voegde daar aan toe dat de Amerikaanse regering er echter niet in geslaagd was de bevolkingen daar ook psychologisch op voor te bereiden. legde de verantwoordelijkheid voor de gespannen situatie geheel bij zijn eigen regering. Tussen de regels door kon in de TASS-berichten evenwel gelezen worden dat niet alle deelnemers daar gelijkkelijk over dachten : vaak moest toevlucht genomen worden tot de formulering 'een overgrote meerderheid' om aan te geven hoeveel deelnemers die opvatting deelden. Voor wat betreft de inbreng van westeuropeseen haalden verder de toespraken van zowel , Italiaans ex-NAVO-generaal, als , secretaris van het Samenwerkingsverband Stop de N-bom / Stop de kernwapenwedloop, de (Oosteuropese) krant. Neues Deutschland tekende uit de mond van de Nederlander op dat de vredesbewegingen in Europa nauwer zouden moeten gaan samenwerken om de stationering van Amerikaanse raketten te stoppen. Verder zou hij zich volledig gaan inzetten om de vredesbeweging uit te bouwen en er zoveel mogelijk krachten bij te betrekken om te komen tot een kernwapenvrij Europa.

Onenigheid

Omdat de standpunten van de verschillende deelnemers blijkbaar te ver uit elkaar hadden gelegen om tot een gezamenlijke slotverklaring te komen, moest de samenvattende conclusie van TASS zich beperken tot de constatering dat alle deelnemers aan de conferentie van mening waren dat het een nuttige bijeenkomst was geweest, al werd nog wel fijntjes herinnerd aan discussies waarin 'door velen' was geopperd dat het allemaal de schuld was van de 'agressieve kringen in het westen'. Ook Neues Deutschland moest in haar afsluitend artikel deze kunstgreep toepassen om de propagandistische mislukking te verhullen.

"de deelnemers aan de conferentie waren het, ondanks verschillende opvattingen over details, met elkaar eens om alle vredeskrachten in de wereld op te roepen een nucleaire catastrofe te verhinderen, de bewapeningswedloop te stoppen en het internationale klimaat te

verbeteren. Tegelijkertijd werd ontmaskerd wie door dwangmatige overbewapening het grootste gevaar voor de mensheid opleveren. De Griekse premier   noemde ze bij name. De Verenigde Staten zijn het, zei hij, die nucleaire aanvalswapens naar Europa hadden gebracht".

Het bericht in Neues Deutschland, dat als kop had : 'Gegen US-raketen, für ein kernwaffenfreies Europa' besteedde vervolgens aandacht aan de Sovjetvredesvoorstellen en ruimde tenslotte de laatste alinea in voor   en   , die beiden verklaard zouden hebben dat het tijd werd dat alle vredeskrachten hun eventuele onderlinge geschilpunten terzijde schoven en eensgezinder optraden.

De problematiek van de kernwapenvrije Balkan kwam overigens in de persberichten nauwelijks meer ter sprake of het moest zijn in de mededeling dat de deelnemers aan de werkgroep rond dat onderwerp het met elkaar eens waren dat de instelling van zo'n zône een belangrijke stap zou zijn op weg naar een kernwapenvrij continent.

De rol van de Nederlandse delegatie

Hoewel de Oosteuropese media met al hun aandacht voor   doen vóórkomen alsof hij de belangrijkste vertegenwoordiger van de Nederlandse vredesbeweging was , blijkt uit een aantal artikelen in de Nederlandse pers na afloop van de conferentie dat ook de overige delegatieleden nadrukkelijk van zich hebben doen spreken, maar dan op een voor Oost-Europa onwelgevallige wijze.

De Griekse organisatoren waren van plan geweest de conferentie af te ronden met een Slotverklaring, die het tastbare resultaat moest zijn van deze ontmoeting tussen vredesorganisaties uit Oost en West en het liefst een gezamenlijk standpunt over de wapenwedloop moest demonstreren. De KEADEA had daartoe een redactiecommissie samengesteld uit 3 vertegenwoordigers uit het Oostblok en 3 uit het Westen. De evenwichtige verhouding werd echter verstoord door het voorzitterschap van de KEADEA-president, en WVR-lid,

. Daardoor kon de commissie aan de conferentie een door de Grieken geprepareerde tekst voorleggen die erg gunstig uitviel voor de officiële Oosteuropese vredespolitiek. Dat de slotverklaring tenslotte door de conferentie toch is tegengehouden is vooral toe te schrijven aan het optreden van het IKV dat 'het voor een dergelijk document te vroeg vond zolang vertegenwoordigers uit het Oosten niet ook hun afkeuring

uitspraken over de SS-20's'. Bij de afwijzende houding van de Nederlanders speelde bovendien mee dat de organisatoren niet hadden toegestaan dat aan de conferentie zou worden deelgenomen door personen uit het Oostblok die bekend stonden om hun afwijkende denkbeelden.

Het rumoer rond de slotverklaring zoude Griekse voorzitter hebben doen opmerken dat bepaalde vertegenwoordigers maar beter niet meer konden terugkomen, waaraan zou hebben toegevoegd dat het er op leek dat sommige figuren blijkbaar naar Athene waren gekomen, niet om de eenheid te versterken, maar te verstoren.

Conclusie

De conferentie heeft kennelijk voor de organisatoren niet het resultaat opgeleverd dat men er van verwacht had. Ondanks alle zorgvuldige voorbereidingen bleken de deelnemers niet bereid een door de organisatoren gewenst en voor het Oostblok bruikbaar slotdocument op te stellen. Daardoor heeft de conferentie zich niet kunnen ontwikkelen tot een klankbord van eenzijdige anti-amerikaanse agitatie en raakte het onderwerp van de kernwapenvrije Balkan enigszins op de achtergrond. Een en ander schijnt niet in het minst op rekening geschreven te kunnen worden van het IKV dat ook tegen de Russische bewapeningspolitiek bleef ageren. Het Samenwerkingsverband lijkt beter aan de verwachtingen van de organisatoren te hebben voldaan en zal mogelijk van de gelegenheid gebruik gemaakt hebben om met de Oosteuropese vredesraden van gedachten te wisselen over een strategie rond het debat in het Nederlandse parlement in juni a.s.. Het enige directe resultaat van de KEADEA-conferentie is dat er gelegenheid is geboden tot uitwisseling van gedachten door organisaties die doorgaans weinig contact met elkaar onderhouden.

Wat op langere termijn de gevolgen zullen zijn van de ontmoeting tussen de officiële vredesraden uit het Oostblok en de uiteenlopende westerse organisaties zal nog moeten blijken.